

РЕШЕНИЕ

№ 6423

гр. София, 09.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 127 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ЯНА М. ФИЛИПОВА

при участието на секретаря МАРИЯ Т. СТОЯНОВА
като разглежда докладваното от ЯНА М. ФИЛИПОВА Гражданско дело № 20221110118232 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 124 и сл. ГПК.

Образувано е по искова молба от З. Р. Д. против (фирма) с предишно наименование (фирма) ЕООД/, в която са изложени твърдения, между страните по спора бил сключен Договор за кредит № 9776841003/26.04.2021 г., по силата на който ответното дружество отпуснало в заем на ищцата сумата в размер на 200 лева при ГПР 49,60 % и годишен лихвен процент 40,97. Страната поддържа, че по силата на съглашението потребителят следвало да заплати такса за експресно разглеждане на документи в размер на 44,60 лева. Поради невъзможност да върне цялата сума по договора ищцата сключила с ответното дружество тринадесет анекса за удължаване на срока за връщане на сумите с тридесет дни от 26.05.2021 г., 23.06.2021 г., 25.07.2021 г., 24.08.2021 г., 23.09.2021 г., 07.10.2021 г., 21.10.2021 г., 04.11.2021 г., 04.12.2021 г., 04.01.2022 г., 18.01.2022 г., 02.02.2022 г. и 23.02.2022 г., като по силата на сочените допълнителни споразумения ответникът начислил такси в размер общо на 2187,36 лева, които били заплатени от З. Р. Д.. В исковата молба са изложени твърдения, че клауза на именуванa „Такса удължаване“ по чл. 13 от Общите условия към процесния договор за кредит предвижда т. нар. „допълнителна услуга“ за удължаване на срока на връщане на кредита срещу заплащане на възнаграждение в размер определен в Тарифа на ответника, като за целта следвало да бъде сключен анекс към съглашението. В исковата молба са изложени твърдения, че ищцата сключила с ответното дружество и анекс от 13.07.2021 г. за отпускане на допълнителен заем в размер на 200 лева, по който била начислена такса за експресно разглеждане на искането в размер на 35,21 лева, и анекс от 28.07.2021 г. за отпускане на допълнителен заем в размер на 900 лева, по който била начислена такса за експресно разглеждане на искането в размер на 102,57 лева. Ищецът поддържа, че клаузите, предвиждащи заплащане на такси за експресно разглеждане и удължаване на срока за връщане са нищожни на основание чл. 10а, ал. 2 ЗПК, тъй като по своя характер „услугите“, за които са начислени таксите представляват действия свързани с усвояване и управление на кредита. На следващо място страната намира, клаузите, предвиждащи заплащане на сочените клаузи са нищожни и поради противоречието им с

добрите нрави, тъй като с уговарянето им се достига до съществена липса на еквивалентност на престациите на страните по договора.

По изложените доводи е направено искане клаузите по процесния договор и допълнителни споразумения към него, наименувани „такса експресно разглеждане“ и „такса удължаване срока за връщане на общо дължимата сума“, да бъдат прогласени за нищожни и ответното дружество да бъде осъдено да върне получената по клаузата за удължаване на срока сума в размер на 2187,36 лева. Направено е искане сторените от страната съдебни разноски да бъдат възложени в тежест на ответника.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът оспорва поддържаните от ищеца твърдения за нищожност на процесните клаузи, тъй като заплащането на уговорените такси касае предоставени по искане на кредитополучателя допълнителни услуги. Представителят на дружеството сочи, че удължаването на срока по договора представлява допълнителна незадължителна услуга, която се предоставя само по изрично искане на кредитополучателя, посредством която се отсрочва настъпването на изискуемостта на задължението по договора за кредит.

В срока по чл. 211, ал. 1 ГПК (фирма) предявява срещу З. Р. Д. насрещен осъдителен иск за заплащане на сумата в размер общо на 1485,43 лева, от която сумата в размер на 1300 лева непогасена главница по процесния Договор за кредит № 9776841003/26.04.2021 г. и анекси за отпускане на допълнителни суми, сумата в размер на 36,69 лева възнаградителна лихва и сумата в размер на 128,74 лева, представляваща такса за бързо разглеждане на искането за отпускане на кредит.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът по насрещния иск оспорва претенцията за заплащане на вземания, произтичащи от процесния договор за кредит. В подадения отговор са изложени подробни съображения за недействителност на процесната сделка на основание чл. 22 ЗПК, тъй като от една страна е налице неяснота относно разходите включени в ГПР по договора, а от друга в посочения от кредитора ГПР не са включени допълнително начислените такси. Предвид изложеното страната намира, че дължи връщане единствено на получената главница в размер на 1300 лева, но доколкото е заплатила в полза на (фирма) такса за удължаване на срока в размер на 2187,36 лева въз основа на нищожна клауза са налице предпоставките за прихващане на задълженията. По изложените доводи е направено искане насрещната искова претенция да бъде отхвърлена.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид доводите и възраженията на страните, приема следното:

В доказателствена тежест на ищеца по предявения иск за прогласяване клаузи, наименувани „такса за експресно разглеждане“ и „такса за удължаване на срока на връщане на кредита“ по Договор за кредит № 9776841003/26.04.2021 г. и Анекси от 26.05.2021 г., 23.06.2021 г., 13.07.2021 г., 25.07.2021 г., 28.07.2021 г., 24.08.2021 г., 23.09.2021 г., 07.10.2021 г., 21.10.2021 г., 04.11.2021 г., 04.12.2021 г., 04.01.2022 г., 18.01.2022 г., 02.02.2022 г. и 23.02.2022 г., е да установи при условията на пълно и главно доказване, че между страните по спора е сключен договор за кредит, съдържащ сочените клаузи, които са недействителни на посочените от страната основания.

В доказателствена тежест на предявения при условията на евентуалност иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пред. 1 ЗЗД е да установи, че е заплатил на ответника процесната сума, а в тежест на ответната страна е да установи основанията, на което е получено плащането.

В доказателствена тежест на ищеца по предявените обективно кумулативно съединени насрещни осъдителни иски с правно основание чл. 9, ал. 1 ЗПК, чл. 240, ал. 2 ЗЗД и чл. 79, ал. 1 ЗЗД е да установи при условията на пълно и главно доказване, че между страните по спора е възникнало валидно облигационно правоотношение по договор за потребителски кредит, елемент от съдържанието на което правоотношение е задължение на кредитополучателя да върне предоставената му за ползване парична сума, изпълнение на задължението на ищеца да предостави за временно и възмездно ползване уговорената

парична сума и настъпване на изискуемостта на задълженията на ответника, които се твърди са неизпълнени, съществуването на валидно поето договорно задължение за възнаградителна лихва, размерът на вземането и настъпването на неговата изискуемост, както и съществуването на валидно поето договорно задължение за заплащане на такса за експресно разглеждане на искането за отпускане на заем.

Процесният договор за заем е потребителски – страни по него са потребител по смисъла на [§ 13, т. 1 ЗЗП](#) (ищецът е физическо лице, което използва заетата сума за свои лични нужди), и небанкова финансова институция – търговец по смисъла на [§ 13, т. 2 ЗЗП](#). Според легалната дефиниция, дадена в разпоредба на [чл. 9 ЗПК](#), въз основа на договора за потребителски кредит кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане срещу задължение на длъжника-потребител да върне предоставената парична сума. Доколкото по настоящото дело не се твърди и не е доказано сумата по предоставения заем да е използвана за свързани с професионалната и търговска дейност на кредитополучателя, то следва да се приеме, че средствата, предоставени по договора за заем (кредит) са използвани за цели, извън професионална и търговска дейност на потребителя, а представеният по делото договор за заем е по правната си същност договор за потребителски кредит по смисъла на [чл. 9 ЗПК](#). Предвид изложеното процесният договор се подчинява на правилата на [Закона за потребителския кредит](#) и на [чл. 143 – 147б ЗЗП](#), в това число и забраната за неравноправни клаузи, за наличие на които съдът следи служебно.

По делото не е спорно, че между страните е сключен Договор за кредит № 9776841003/26.04.2021 г., по силата на който дружеството отпуснало в заем на ищеца сумата в размер на 200 лева при лихвен процент за срока на договора в размер 40,94 лева. Видно от представения по делото препис от съглашението кредитополучателят се задължил да заплати „такса за бързо разглеждане“ в размер на 44,60 лева. Общо дължимата сума от кредитополучателя по договора възлиза на 251,33 лева, включваща главница, възнаградителна лихва и такса за бързо разглеждане. По силата на анекс от 13.07.2021 г. за отпускане на допълнителен заем дружеството отпуснало в заем на ищеца сумата от още 200 лева, като по допълнителното споразумение била начислена такса за експресно разглеждане на искането в размер на 35,21 лева. По силата на анекс от 28.07.2021 г. за отпускане на допълнителен заем дружеството отпуснало в заем на ищеца сумата от още 900 лева, като по допълнителното споразумение била начислена такса за експресно разглеждане на искането в размер на 102,57 лева.

Съгласно чл. 4.1 от представените по делото Общи условия на ответното дружество приложими към процесния договор за кредит „кредиторът предоставя възможност на кредитополучателя да заяви изрично бързо разглеждане на подаденото искане за отпускане на кредит“.

По делото са представени тринадесет анекса за удължаване на срока за връщане на отпуснатата в заем сума с тридесет дни от 26.05.2021 г., 23.06.2021г., 25.07.2021 г., 24.08.2021 г., 23.09.2021 г., 07.10.2021 г., 21.10.2021 г., 04.11.2021 г., 04.12.2021 г., 04.01.2022 г., 18.01.2022 г., 02.02.2022 г. и 23.02.2022 г., като по допълнителните споразумения била начислена такса за удължаване на срока в размер общо на 2187,36 лева.

Съгласно чл. 13 от представените по делото Общи условия на ответното дружество кредитополучателят има право да поиска да бъде удължен срокът за връщане на кредита, за което дължи такса съобразно тарифа на кредитора.

От приетото по делото заключение по допуснатата съдебно-счетоводна експертиза, което съдът цени като обективно и компетентно дадено се установява, че при включване на разходите за такси за експресно разглеждане и удължаване на срока по процесния договор и допълнителни споразумения към ГПР по кредита същият възлиза на 217,25 %. От заключението се установява, че внесените в погашение на задълженията по кредита суми възлизат на 2281,04 лева, отнесени за погасяване на такси за услуга удължаване на срока в

размер 2187,36 лева, такса за услуга бързо разглеждане в размер на 53,64 лева и наказателна лихва за забава в размер на 40,04 лева, като непогасени съгласно счетоводните записвания на дружеството остават задължението за главница в размер на 1300 лева, възнаградителна лихва в размер на 36,69 лева и такса за бързо разглеждане в размер на 128,74 лева.

Съгласно легално дадената дефиниция в § 1, т. 1 от ДРЗПК „общ разход по кредита за потребителя“ са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. В ГПР следва по ясен и разбираем за потребителя начин да са включени всички разходи, които длъжникът ще направи и, които са пряко свързани с кредитното правоотношение. Липсата на разход в договора за кредит или стандартния европейски формуляр при изчисляването на ГПР е в противоречие с императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, водещо до недействителност на договора на основание чл. 22 от ЗПК – в този смисъл Определение № 50685 от 30.09.2022 г. по гр. д. № 578/2022 г. на III г. о. на ВКС, както и Решение № 261440 от 4.03.2021 г. на СГС по в. гр. д. № 13336/2019 г. и Решение № 3321 от 21.11.2022 г. на СГС по в. гр. д. № 8029/2021 г.

В ЗПК е предвидено, че кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита – чл. 10а, ал. 2 ЗПК. Възможно е уговарянето само на клаузи за такси свързани с допълнителни услуги по договора – чл. 10а, ал. 1 ЗПК, какъвто характер процесната такса за бързо разглеждане на искането за отпускане на кредит очевидно няма. Същата попада в забраната на чл. 10а, ал. 2 ЗПК, доколкото е свързана с усвояването на сумата от потребителя, респективно е свързана с основното задължение на заявителя по договора, да предостави заемната сума. Касае се за възнаграждение по договора, а не за допълнителна услуга, което възнаграждение следва да бъде включено в годишния процент на разходите /ГПР/ – чл. 19, ал. 1 ЗПК. Уговарянето му като отделно възнаграждение /услуга/ има за единствена цел заобикаляне разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, касаеща ограничение в размера на ГПР, а съгласно чл. 21, ал. 1 ЗПК всяка клауза в договора за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Налице е нарушение на разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК с невключването на разходите по договора за допълнителни услуги в ГПР, доколкото и същите евентуално представляват „скрито възнаграждение“ по договора и водят до допълнително оскъпяване на кредита.

В допълнение клаузите по процесните анекси 26.05.2021 г., 23.06.2021г., 25.07.2021 г., 24.08.2021 г., 23.09.2021 г., 07.10.2021 г., 21.10.2021 г., 04.11.2021 г., 04.12.2021 г., 04.01.2022 г., 18.01.2022 г., 02.02.2022 г. и 23.02.2022 г., предвиждащи задължение за кредитополучателя за заплащане на такси за удължаване на срока противоречат на разпоредбата на чл. 33, ал. 1 ЗПК, съгласно която при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата, като ал. 2 предвижда, че ако потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва. В случая при неизпълнение на задължението на кредитополучателя да изпълни в срок задължението му за връщане на отпуснатата му в заем сума ведно с дължимата възнаградителна лихва и начислената такса за експресно разглеждане на искането, кредиторът начислява по същността си установено предварително по размер обезщетение за забава за периода по анекса. Начисляването на „цена“ за удължаване на срока на договора в размер надхвърлящ двукратно отпуснатата в заем сума очевидно противоречи на добрите нрави и води до свръхзадължнялост на кредитополучателя.

След като допълнителни разходи по кредита наименувани „такса експресно разглеждане“ не са включени в посочения в договора ГПР е налице нарушение на

изискването по чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК относно съдържанието на договора за потребителски кредит, обосноваващо недействителността на договора на основание чл. 22 ЗПК. При недействителност на договора, съгласно разпоредбата на чл. 23 ЗПК, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита, респ. кредитополучателят не дължи такси, лихви и неустойки по договора.

От изложеното следва, че поначало кредитополучателят дължи връщане единствено на отпуснатата му в заем сума в размер на 1300 лева, но не дължи такси, лихви и неустойки по договора. От приетото по делото заключение по допусната съдебно-счетоводна експертиза се установява, че кредитополучателят е заплатил в полза на дружеството сумата в размер общо на 2281,04 лева отнесени за погасяване на начислени такси за удължаване на срока, експресно разглеждане и лихва за забава. Кредиторът обаче не би могъл да осъществи прихващане на изпълнение с несъществуващите задължения за такса „експресно разглеждане“ и удължаване на срока, поради което със заплатената сума е възможно погасяване само на валидно възникналото задължение за връщане на чистата стойност на кредита /главницата/, като разликата от 981,04 лева подлежи на връщане на плоскостта на неоснователното обогатяване по чл. 55, ал. 1, пред. 1 ЗЗД доколкото ответникът не доказва валидно правно основание за задържането ѝ.

От изложеното следва, че исковата претенция за прогласяване на нищожността на клаузите за начисляване на такси за експресно разглеждане на искането и удължаване на срока следва да бъдат уважени, предявеният осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пред. 1 ЗЗД бъде уважен за сумата в размер на 981,04 лева, представляваща разлика между внесената от кредитополучателя сума общо от 2281,04 лева и дължимата чиста стойност по кредита, като претенцията бъде отхвърлена за разликата от 1300 лева, а предявените насрещни осъдителни иски следва да бъдат отхвърлени като неоснователни доколкото главницата по договора е погасена от кредитополучателя посредством плащане, а вземанията за възнаградителна лихва и такса експресно разглеждане са недължими поради недействителност на процесния договор за кредит на основание чл. 23 ЗПК.

С оглед изхода на спора на основание чл. 78, ал. 6 ГПК в тежест на ответника по първоначалния иск следва да бъде възложено да заплати по сметка на съда дължимите такси в производството, от които ищецът е освободен или сумата в размер общо на 182,28 лева.

Съгласно чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата в случаите на оказана безплатна правна помощ и съдействие в хипотезите на чл. 38, ал. 1, ако в съответното производство насрещната страна е осъдена на разноски, адвокатът има право на адвокатско възнаграждение, определено от съда. С Определение № 319 от 09.07.2019 г. по ч. гр. д. № 2186/2019 г. по описа на ВКС, IV ГО е разяснено, че за присъждане на адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА пред съответната инстанция, е достатъчно по делото да е представен договор за правна защита и съдействие, в който да е посочено, че упълномощеният адвокат оказва безплатна правна помощ на някое от основанията по т. 1-3 на чл. 38, ал. 1 ЗА, като не е необходимо страната предварително да установява и да доказва съответното основание за предоставяне на безплатна правна помощ. Размерът на адвокатското възнаграждение се определя от съда, поради което не е нужен списък по чл. 80 ГПК – той касае разноските, дължими на страните. **Съдът, също така, не е обвързан от искането, ако адвокатът е посочил конкретна сума.** При безплатно предоставяне на правна помощ по реда на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА, както е в случая, адвокатът сам, по собствена воля, се съгласява да получи хонорар само, доколкото постановеният от съда резултат е в интерес на страната, която представлява; да го получи след влизане в сила на съдебния акт, с който му се присъжда; размерът на възнаграждението да се определи от съда съобразно размера на уважената/отхвърлена част от иска/исковете и, че възнаграждението ще се дължи се от насрещната страна по правилата на чл. 78, ал. 1-3 ГПК. Съдът е задължен да определи размера на задължението с оглед действителната правна и фактическа сложност на делото, като съгласно възприетото с Решение от 24.01.2024 г. по дело С-438/22 на СЕС виждане член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС трябва да се тълкува в смисъл, че ако установи, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските

възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с национална правна уредба, противоречи на посочения член 101, параграф 1, националният съд е длъжен да откаже да приложи тази национална правна уредба по отношение на страната, осъдена да заплати съдебните разноски за адвокатско възнаграждение, включително когато тази страна не е подписала никакъв договор за адвокатски услуги и адвокатско възнаграждение. От изложеното следва, че съдът не е обвързан от праговете разписани в Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, а следва да определи дължимото адвокатско възнаграждение за всеки отделен случай след извършване на преценка относно правната и фактическа сложност на производството и извършените от процесуалния представител действия. В случая макар делото да не се характеризира с правна трудност следва да бъде отчетена относително по-високата фактическа сложност на производството спрямо дела със сходен предмет, обусловена от множеството сключени между страните по спора допълнителни споразумения. При определяне на възнаграждението следва да бъде взето предвид, че процесуалният представител на страната е предоставил правна помощ и съдействие както по първоначалната искова молба, така и по насрещната исковата претенция. Предвид изложеното адвокатското възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ следва да бъде определено в размер на 500 лева.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА по предявен от З. Р. Д., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес) иск против (фирма), ЕИК ***** със седалище и адрес на управление в гр. (адрес), клаузите по Договор за кредит № 9776841003/26.04.2021 г. и сключените към него допълнителни споразумения от 13.07.2021 г. и от 28.07.2021 г. за отпускане на допълнителен заем, и допълнителни споразумения от 26.05.2021 г., 23.06.2021 г., 25.07.2021 г., 24.08.2021 г., 23.09.2021 г., 07.10.2021 г., 21.10.2021 г., 04.11.2021 г., 04.12.2021 г., 04.01.2022 г., 18.01.2022 г., 02.02.2022 г. и 23.02.2022 г. за удължаване на срок, наименувани „такса експресно разглеждане“ и „такса удължаване срока за връщане на общо дължимата сума“ за нищожни на основание чл. 26, ал. 1, пред. 1 ЗЗД.

ОСЪЖДА (фирма), ЕИК ***** със седалище и адрес на управление в гр. (адрес) да заплати на З. Р. Д., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес) на основание чл. 55, ал. 1, пред. 1 ЗЗД, сумата в размер на 981,04 лева, представляваща получена без правно основание сума по Договор за кредит № 9776841003/26.04.2021 г. и сключените към него допълнителни споразумения от 13.07.2021 г. и от 28.07.2021 г. за отпускане на допълнителен заем, и допълнителни споразумения от 26.05.2021 г., 23.06.2021 г., 25.07.2021 г., 24.08.2021 г., 23.09.2021 г., 07.10.2021 г., 21.10.2021 г., 04.11.2021 г., 04.12.2021 г., 04.01.2022 г., 18.01.2022 г., 02.02.2022 г. и 23.02.2022 г., ведно със законна лихва за забава от подаване на исковата молба на 05.04.2022 г. до окончателно погасяване на вземането, **КАТО ОТХВЪРЛЯ** предявеният иск за разликата над уважената част от 981,04 лева до разликата от 2187,36 лева.

ОТХВЪРЛЯ предявените от (фирма), ЕИК ***** със седалище и адрес на управление в гр. (адрес), против З. Р. Д., ЕГН *****, с адрес в гр. (адрес) обективно кумулативно съединени осъдителни икове с правно основание чл. 9, ал. 1 ЗПК, чл. 240, ал. 2 ЗЗД и чл. 79, ал. 1 ЗЗД за заплащане на сумата в размер на 1300 лева непогасена главница по Договор за кредит № 9776841003/26.04.2021 г. и анекси за отпускане на допълнителни суми, сумата в размер на 36,69 лева възнаградителна лихва и сумата в размер на 128,74 лева, представляваща такса за бързо разглеждане на искането за отпускане на кредит.

ОСЪЖДА (фирма), ЕИК ***** със седалище и адрес на управление в гр. (адрес), да заплати на Софийски районен съд, на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, сумата в размер на 182,28 лева, представляваща дължима държавна такса.

ОСЪЖДА (фирма), ЕИК ***** със седалище и адрес на управление в гр. София, ул.

(адрес)да заплати на адвокат Д. М. от Адвокатска колегия – гр. П. с адрес на кантората в гр. (адрес), на основание чл. 78, ал. 1 ГПК вр. чл. 38, ал. 2 ЗА, сумата в размер на 500 лева, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ на ищеца З. Р. Д..

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване от страните с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис от съдебния акт.

Съдия при Софийски районен съд: _____